

Mary Schoon

De liefde achterna

GROTE LETTER BIBLIOTHEEK
DEVENTER

1

Willem kijkt op naar het behuilde gezicht van zijn moeder. Vader heeft weer eens ruziegemaakt met de boer. Vader heeft de man uitgescholden en gezegd dat hij zich te barsten werkt voor een grijpstuiver, dat zelfs de hond het nog beter heeft en dat hij het niet langer pikt. Hij kwam het huis in stuiven, verruilde zijn gewone pet voor zijn zondagse en stampte regelrecht naar de kroeg. Moeder stoof hem nog achterna, maar vader smakte haar opzij, zodat ze in de heg tuimelde, en ze krijste alsof ze vermoord werd. Ze smeed vader haar klomp na. Dat was niet slim, want moeder raakt nooit iets, en de klomp brak in tweeën op de straat. Die moet vader morgen maken als hij weer nuchter is.

Dat hij straks ladderzat thuiskomt, daar durft moeder haar kop onder te verwedden. En platzak ook. Want in de kroeg is het schandalig duur. Bovendien is dat spul levensgevaarlijk, daarom hebben ze het nooit in huis. Vader wordt er bar leutig van en dan gaat hij weer aan moeder zitten frunniken, en daar zit ze niet op te wachten. Ze drinken enkel water uit de regenbak of het litertje melk dat vader elke zaterdag bij zijn loon krijgt,

en nu is moeder bang dat ze dat misloopt.

Daarom staat Willem nu met de grijs gewolkte melkkoker in zijn handen en moet hij gaan vragen of hij klusjes voor de boerin kan doen. Wie weet krijgen ze dan toch nog het litertje melk. Beleefd en onderdanig zijn, dat is hem zijn leven lang al ingeprent.

Willem recht zijn rug en kijkt naar de strakblauwe hemel. Geen zuchtje wind te bekennen en de hitte trilt over het land. Hoog in de bomen zitten de vogels naar lucht te happen.

Hij rost over zijn kriebelende haarwortels en wist met zijn zakdoek het zweet uit zijn ogen. Voor de zoveelste keer kijkt hij besluiteloos rond. Wat moet hij nou? Gaan of blijven? Het gezanik van de boer hangt hem onderhand zijn keel uit, en die zoon van Versluis doet alsof Willem hier de voetveeg is. Amper zeventien jaar oud is zo'n knul en nu al zo'n grote mond. Dat zal wat worden als die later het bedrijf van zijn vader moet overnemen. De boerin is een best wijf, maar die heeft niks in de melk te brokkelen. Ze kan Willem soms zo droevig aankijken, smekend bijna, alsof hij het helpen kan dat ze niet gelukkig is. Maar om die blikken kan hij moeilijk blijven.

Bedaard zet hij zijn hooivork aan de kant. Het hooi staat opgestoken, de zon en de wind doen de rest. Geen centimeter werk verzet hij hier meer. Hij heeft zijn besluit genomen, hij gaat zijn padje inkorten.

Met grote passen loopt hij naar de boerderij. Met elke stap voelt hij zich lichter, hij krijgt weer goede zin en merkt dat hij zomaar loopt te fluiten. Het vrije leven lonkt en het voelt alsof hij uit een kooi wordt bevrijd en zijn vleugels weer uit kan slaan.

In het voorjaar is hij hier aan komen lopen. De kleren zwabberden om zijn magere lijf en zijn gezicht was ingevallen, want de winter was zwaar geweest. Tijdens die donkere, sombere maanden had niemand werk voor hem. De nachten waren een marteling. Soms sliep hij in een leegstaande schuur, dan weer in een hooiklamp, maar zelden in een warme stal. Die schade heeft hij ruimschoots ingehaald. Hij is weer op krachten gekomen. Dikke pillen brood met spek hebben hem goedgeedaan. Liters romige melk en stapels spekpannenkoeken heeft hij gulzig naar binnen gewerkt. Hij blaakt weer van de energie.

De zon brandt in zijn nek, de hitte is bijna niet meer te harden, en toch blijft zijn tred

verend. Hij laat zich niet langer gaar stoven door die koperen ploert, hij gaat zijn centen ophalen, zijn boeltje bij elkaar scharrelen en dan maar kijken waar zijn voeten hem brengen. Hij heeft er zin in! Het is altijd nog goed gekomen, en ook nu weer zal hij een adres vinden waar hij tijdelijk zal mogen werken. En ach, anders zwalkt hij maar wat langer langs Gods wonderschone wegen in dit prachtige landschap. Hij heeft weer centen op zak, dus voorlopig zijn de zorgen aan de kant.

Het is nog vroeg in de middag, de kerkklok heeft net twee uur geslagen. Genoeg tijd om voor het donker een geschikte slaapplek te vinden. Al dik vijftien jaar zwerft hij. Maar op dagen als deze is het fijn om geld op zak te hebben en na de ergste hitte een heerlijk koel pintje te kunnen kopen. Verdere uitspattingen maakt hij niet, want met rare sprongen is hij rap door zijn duiten heen, en zo is hij niet opgevoed. Hij klaagt niet – er luistert toch niemand, en zijn eigen gejammer is hij onderhand meer dan zat. De laatste vijftien jaar is hij dik tevreden met zijn bestaan. Het werk valt hem lang zo zwaar niet meer. Vroeger maaide hij met de hand. Vijftienduizend slagen per dag. Wekenlang liep hij met stijve armen van de spierpijn. Nu hebben

de meeste boeren een maaimachine die wordt voorgetrokken door een paard. Een enkeling heeft zelfs een tractor. Versluis wil er ook een kopen, hij is overal al wezen kijken, maar nog niet tot koop overgegaan. Ze zijn hem te duur. En als de knecht toch voor je maait...

Kijk, daar loopt Versluis. Die moet Willem net hebben. Wat zal de boer ophoren van zijn besluit.

Jaap Versluis knijpt zijn ogen samen, verschuift zijn pruim van de ene naar de andere wang en snuift als een getergde stier. Hij is er maar mooi klaar mee dat zijn knecht zo plots gedaan geeft. Het zat eraan te komen, Willem heeft al vaker geroepen dat hij overal maar tijdelijk werkt, maar nu het zover is, valt het Versluis toch rauw op zijn dak. Met samengeperste lippen telt hij het loon uit in de grote, harde knuist van zijn knecht. Het liefst zou hij Willem voorgoed houden: de man heeft verstand van zaken en hij heeft aan drie woorden genoeg. Willem hoef je niks voor te kauwen, die doet gewoon wat er gedaan moet worden en meer! Bovendien is Willem beresterk. Hij heeft een brede rug en spieren als kabels. Hij kan ook goed met beesten overweg.

Zelfs het zure paard dat nog weleens achteruit wil trappen, zal dat bij Willem niet in zijn hoofd halen. En wat nog belangrijker is, Willem kan met die bokkige zoon van hem overweg. Dat doen niet veel mensen hem na.

Als laatste poging om Willem op andere gedachten te brengen haalt Versluis een dikke sigaar onder zijn pet vandaan en offreert die met een schijnbaar joviaal gebaar. ‘Steek eens op, man! En wees wijs. Neem niet te snel een beslissing, je hebt het toch goed hier? Ik wil zo een paar gulden boven op je loon geven. Dat heb ik er dik voor over.’

Willem neemt de sigaar aan en steekt hem achter zijn oor. ‘Al gaf je me er vijf! Ik doe het niet.’ Hij is gestreeld door het aanbod, maar nu hij zijn besluit genomen heeft, laat hij zich niet meer ompraten. Secuur steekt hij zijn centen weg in het stoffen portemonneetje dat met een touwtje om zijn nek hangt. Daarna stopt hij het weer zorgvuldig weg tussen zijn hemd. Hij tikt aan zijn pet en laat de verontwaardigde boer achter.

In de stal stopt hij de weinige spullen die hij bezit in een kussensloop en slingert die op zijn rug. Buiten steekt hij zijn hand op naar Versluis.

Maar als die ziet dat Willem echt vertrekt, draait hij zich nijdig om en gunt Willem geen blik meer waardig.

Willem grijnst. Versluis kan niet tegen zijn verlies en nu likt hij zijn wonden. Willem loopt langs de boerderij, maar dan bedenkt hij zich. Hij draait zich om, loopt door de koestal heen het huis in tot hij in de grote keuken komt. Hij wil de boerin bedanken. Ze heeft deze drie maanden best voor hem gezorgd en is ook altijd vriendelijk tegen hem geweest.

‘Weet je zeker dat je weg wilt, Willem? De boer zal je missen.’ Handenwringend staat ze voor hem.

Willem reageert niet.

‘Mag ik vragen waarheen je gaat?’

Laconiek haalt Willem zijn schouders op. ‘Waar mijn voeten me brengen en waar de mensen aardig zijn.’

Ze komt dicht voor hem staan en kijkt hem indringend aan. Haar stem is gedempt als ze zegt: ‘Als het jou toch niet uitmaakt welke kant je op gaat, zou je dan iets voor mij willen doen?’

Verbaasd kijkt Willem naar vrouw Versluis, die plots allemaal rode vlekken in haar hals

krijgt. ‘Het scheelt veel wat het is,’ zegt hij voorzichtig.

Ze werpt een schuwe blik door het raam of haar man of zoon niet ergens buiten lopen, en dan glimlacht ze flauwtjes. ‘Onze dochter is een paar maanden geleden, net voordat jij hier kwam, met een boze kop weggelopen. Ze ging de schaapscheerder achterna die hier in het vroege voorjaar de schapen kwam scheren. Mijn man was ziedend en bezwoer haar dat als ze naar die vent toe zou gaan, ze hier nooit meer een voet op het erf had te zetten. Het maakte Nienke allemaal niets uit. Dat kind liep met haar hoofd in de wolken en wilde nergens naar luisteren. Ze was zo verliefd op die man, zo vastbesloten om voor haar eigen geluk te kiezen. Ik ken mijn dochter goed genoeg om te weten dat ze niet op haar besluit terugkomt. Daarin is ze precies haar vader, net zo’n wil en net zo’n stijfkop. Op een dag zal ze met die schaapscheerder trouwen.’

De onderlip van de boerin begint nu verdacht te trillen en de tranen wellen op in haar ogen. ‘Ik zal er niet bij zijn op haar grote dag. Maar ik wil haar dolgraag iets geven. Ik weet dat ik haar daar een groot plezier mee doe, en jij moet het haar brengen.’

Ze kijkt Willem hoopvol aan, maar die reageert niet. ‘Willem, alsjeblieft, wil je het doen? Het is een trouwjurk. Ons trotse en kostbare familiebezit. Ik heb hem gedragen toen ik ging trouwen en daarvoor mijn moeder op haar huwelijk. Nienke heeft altijd geroepen dat zij hem ook aan wilde als zij eenmaal de ware zou vinden. Ze zal hem wat moeten innemen, want ze is een stuk slanker dan ik en destijds haar oma, maar hij zal haar prachtig staan.’

De boerin heeft nu een wonderlijk zachte blik in haar ogen. ‘Het is mijn enige dochter en ik hou ontzettend veel van haar. Het is me veel waard als ze die jurk kan dragen op haar huwelijksdag. Op die manier ben ik er toch nog een beetje bij. Zou jij die trouwjapon bij haar kunnen afleveren? Alsjeblieft? Je hoeft het niet voor niks te doen, ik geef je er honderd gulden voor.’

Willem krijgt een brok in zijn keel. Hij leest in het gezicht van boerin Versluis het verdriet om de verloren dochter. Hij slikt en in een opwelling pakt hij de handen van de boerin vast. Hoe goed begrijpt hij deze vrouw. Is het daarom dat ze hem de laatste weken zo heeft verwend? Met dik spek op zijn brood en eigengebakken koek bij de koffie. Het viel Versluis zelfs op, want die